

*Continuering PDPOIII
met nieuwe accenten: Corona-herstelfonds*

ADDENDUM BIJ HET PROVINCIAAL PLATTELANDSBELEIDSPLAN

In 2020 brak er wereldwijd een pandemie uit ten gevolge van COVID-19. Om de impact van de crisis en de gevolgen daarvan voor onder andere de landbouwsector en de plattelandsgebieden aan te pakken, keurde de Europese Raad een herstelinstrument goed dat voor de jaren 2021 en 2022 aanvullende middelen voorziet, het corona-herstelfonds. Dit corona-herstelfonds wordt volledig ingezet op de maatregelen Omgevingskwaliteit door Investerings (OKW-I) en Omgevingskwaliteit door Samenwerking (OKW-SW), maar focust hierbij op de impact van corona op het platteland.

Dit addendum is steeds onder voorbehoud van de goedkeuring van het Vlaams beleidskader door Europa (goedkeuring wordt verwacht in november 2021). Indien Europa bijkomende beperkingen zou opleggen, dan volgt het addendum steeds de strengste beleidskaders.

INHOUDSOPGAVE

1. Beleidskaders
 - a. Europees
 - b. Vlaams
 - c. Provinciaal

2. Het corona-herstelfonds technisch
 - a. Financieel
 - b. Afbakening platteland
 - c. Begunstigden
 - d. Koepelprojecten
 - e. Besluitvorming

1. Beleidskaders

a. Europees beleidskader

In 2020 brak er wereldwijd een pandemie uit ten gevolge van COVID-19. Om de impact van de crisis en de gevolgen daarvan voor onder andere de landbouwsector en de plattelandsgebieden aan te pakken, keurde de Europese Raad een herstelinstrument goed dat voor de jaren 2021 en 2022 aanvullende middelen voorziet. Dit herstelinstrument is opgenomen in de Verordening (EU) 2020/2094 van de Raad van 14 december 2020 tot vaststelling van een herstelinstrument van de Europese Unie ter ondersteuning van het herstel na de COVID-19-crisis (EURI-verordening).

De overgangsverordening 2020/2022 bevat bijkomende bepalingen over de inzet van deze aanvullende middelen. De aanvullende middelen moeten worden gebruikt voor de financiering van maatregelen in het kader van Verordening (EU) nr. 1305/2013. Ten minste 37% van de door de EURI-verordening verstrekte aanvullende middelen moet worden besteed aan maatregelen die bijzonder gunstig zijn voor klimaat en milieu, alsmede aan dierenwelzijn en aan LEADER. Ten minste 55% van deze aanvullende middelen moet worden besteed aan maatregelen ter bevordering van de economische en sociale ontwikkeling in plattelandsgebieden, namelijk aan investeringen in materiële activa, ontwikkeling van landbouwbedrijven en ondernemingen, steun voor basisvoorzieningen en dorpsvernieuwing in plattelandsgebieden en samenwerking. Vlaanderen en de Vlaamse provincies hebben samen beslist

om voor plattelandontwikkeling de toegewezen middelen van het herstelinstrument in te zetten voor de volgende maatregelen:

- Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door investeringen: artikel 20 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – codes 7.1-7.2 en 7.4-7.7
- Versterken omgevingskwaliteit en vitaliteit van het platteland door samenwerking: artikel 35 van Verordening (EU) nr. 1305/2013 – codes 16.2 – 16.3 – 16.4 – 16.5 – 16.6 – 16.9 – 16.10.

Hieronder, in het Vlaamse beleidskader, wordt verder ingezoomd op de inhoudelijke mogelijkheden binnen de maatregelen Omgevingskwaliteit in het kader van het corona-herstelfonds.

b. Vlaams beleidskader

Omgevingskwaliteit door Investerings

Via het corona-herstelfonds wil Vlaanderen met de maatregel Omgevingskwaliteit door Investerings (OKW-I) inzetten op onderstaande thema's:

- Aanleg, ontwikkeling en/of beheer van groene ontmoetingsplekken
 - bij natuur- en bosgebieden belevingselementen creëren, inspelend op de toenemende vraag naar groene buitenbeleving/beleving van de open ruimte ten gevolge van corona;
 - inrichten of verfraaien van multifunctionele ontmoetingsplaatsen op buurtniveau. 'Ontmoetingsplaatsen' zijn buitenruimtes die hier (creatief) (her)ingericht kunnen worden. Een participatietraject is noodzakelijk;
 - ontwikkeling van een gevarieerd aanbod aan groene ontmoetingsplekken (op het niveau van de buurt), recreatie, trage wegen, fiets- en wandelpaden met eventueel de infrastructuur (banken, picknicktafels,...);
 -
- Herstel en/of uitbreiding van fiets- of wandelpaden en/of trage wegen (inclusief het eventuele landschapsherstel)
 - herstel en/of uitbreiding van recreatieve netwerken;
 - herstel trage wegen;
 - aanleg van houtkanten en hagen (incl. het eventuele landschapsonderhoud);
 -
- Tegengaan van vereenzaming
 - investeringsprojecten rond sociale inclusie (ouderen, mensen met een beperking, allochtonen, ...). Indien er ontmoetingsplekken worden (her)ingericht moeten deze publiek toegankelijk zijn;
 - het ondersteunen van een gevarieerd verenigingsleven: herstel van de sociale contacten - als de maatregelen straks gaan versoepelen en mensen weer samenkomen, zijn daar mogelijk aangepaste voorzieningen voor nodig, vb. het vergroten van een dorps huis zodat iedere aanwezige meer ruimte heeft. (Het is niet de bedoeling dat de capaciteit dan ook verhoogt, maar om dezelfde capaciteit te behouden, meer m³ ruimte per persoon te creëren). Een klassieke renovatie van een dorps huis hoort hier niet thuis;
 - ...
- Lokale voedselstrategieën en diversificatie van landbouwactiviteiten
 - inspelen op de toenemende interesse in de korte keten door het aanbod of de mogelijkheden aan korte keten en de diversificatie uit te breiden of in te zetten op nieuwe vormen van belevingslandbouw;
 - volkstuinten, ecologische moestuincomplexen, pluktuinen, CSA Community Supported Agriculture (landbouw gedragen door een gemeenschap);
 - food hubs (Een food hub wil een brug slaan tussen de voedselproducenten en de consumenten. Het is een soort marktplaats voor regionale voeding. De Food Hub wil helpen bij het creëren van een integrale, veerkrachtige, transparante en sociaal,

ecologische en economische duurzame voedselketen in Vlaanderen. Enkel investeringen zijn subsidiabel.);

○ ...

Omgevingskwaliteit door Samenwerking (OKW-S)

Via het corona-herstelfonds wil Vlaanderen onder de maatregel Omgevingskwaliteit door samenwerking inzetten op volgende thema's:

- Samenwerking tussen kleinschalige marktdeelnemers om toeristische projecten rond plattelandstoerisme te ontwikkelen/vermarkten
 - samenwerkingsprojecten rond plattelandstoerisme door/tussen kleine micro-ondernemingen;
 - landbouwers stimuleren om aan plattelandstoerisme te doen als verbredingstak die bijdraagt aan streekidentiteit;
 - projecten rond kwalitatief onthaal, communicatie en samenwerking in een streek met aandacht voor het educatieve aspect;
 - opzetten van kleinschalige toeristische-recreatieve structuren in plattelandsgebieden;
 - ondersteunen van activiteiten voor zorgtoerisme op het platteland;
 - ...

- Horizontale en verticale samenwerking tussen actoren in de korte toeleveringsketen met het oog op de oprichting en de ontwikkeling van korte toeleveringsketens en ondersteuning van de opmaak en uitrol van lokale voedselstrategieën.

Hier gaat het voornamelijk om projecten rond lokale landbouw, korte keten en ook over diversificatie van landbouwactiviteiten:

- hoeve- en streekproducten – korte keten – landbouwverbreding ikv de korte toeleveringsketen of plaatselijke markten;
- upgraden van boerenmarkten, streekvermarkting van lokale producten, ondersteuning/begeleiding van landbouwers die bedrijfsbezoeken organiseren;
- opzetten van ondernemersnetwerken om aan gezamenlijke distributie en promotie van korte keten producten te doen;
- maatschappij en landbouwer dicht bij elkaar brengen, innovatieve projecten rond landbouwverbreding, projecten rond streekproducten;
- optimaliseren en versterken van de distributie van hoeve-en streekproducten zoals opstarten van een digitaal platform voor streekproducten, verhoging van het aantal verkooppunten;
- stimuleren en versterken van de verwerking van hoeve-en streekproducten;
- afzetbevorderende acties (promotie en publiciteit, ...);
- creatieve en laagdrempelige nieuwe samenwerkingsprojecten rond voedseloverschotten van lokaal en op het platteland geproduceerd voedsel
- ontwikkelen en uitrollen van lokale voedselstrategieën en samenwerkingen in kader van programma voedsel+land+schap;
- ...

In het kader van het corona-herstelfonds kan de focus gelegd worden op:

- digitalisering van de korte keten en diversificatie (vraag en aanbod via digitale toepassingen samenbrengen; bijvoorbeeld bestellingen, reservatie logies op de boerderij,...);
- inspelen op de toenemende interesse in korte keten door het aanbod aan korte keten en de diversificatie aan mogelijkheden uit te breiden of in te zetten op nieuwe vormen van belevingslandbouw.

Voor de korte toeleveringsketen mag er max. één intermediair tussen landbouwer en consument zijn. Voor lokale markten moet de productie en afzet binnen een straal van 50 km gebeuren.

- Gezamenlijke actie met het oog op de instandhouding van het landschap en ondersteuning van samenwerkingsverbanden in het kader van (agro)biodiversiteit.
 - landschapsherstel (inclusief het aanleggen van heggen en haagkanten);

- samenwerkingsverbanden en gebiedscoalities tussen landbouwers, natuurverenigingen, andere organisaties, ... met oog op het ondersteunen en stimuleren van (agro)biodiversiteit;
- ...
- Diversificatie van landbouwactiviteiten
 - digitalisering van de korte keten en diversificatie (vraag en aanbod via digitale toepassingen samenbrengen; bijvoorbeeld bestellingen, reservatie logies op de boerderij,...);
 - inspelen op de toenemende interesse in korte keten door het aanbod aan korte keten en de diversificatie aan mogelijkheden uit te breiden - inzetten op nieuwe vormen van belevingslandbouw;
 - ondersteunen van sociaal-economieprojecten die landbouwgerelateerd zijn (bv. rond streekproducten, voedsellandschappen, ...);
 - groene zorg;
 - CSA (Community Supported Agriculture);
 - diversificatie van landbouwactiviteiten naar activiteiten rond welzijnszorg, sociale integratie of voorlichting/informering over milieu en voedsel;
 - gebiedsgerichte geïntegreerde samenwerkingsprojecten rond lokaal voedsel
 - ...
- Samenwerkingsprojecten rond armoede en het tegengaan van vereenzaming (extra thema). Plattelandsarmoede is vaak verdoken en onderschat, kent specifieke risicogroepen (oa landbouwers) en huisvestigingsproblematiek (slechte kwaliteit en weinig isolatie). Via o.a. het garanderen van voldoende en bereikbare basisvoorzieningen (fysiek of digitaal), het ondersteunen van een gevarieerd verenigingsleven, gezonde voeding en tewerkstelling kan men een antwoord bieden aan armoede en vereenzaming.

Door de Covid-19 pandemie is vereenzaming een heel belangrijk thema geworden.

- samenwerkingsprojecten rond sociale inclusie (ouderen, personen met een beperking, allochtonen). De ontmoetingsplekken moeten publiek toegankelijk zijn;
- verkleinen van de digitale kloof bij kwetsbare doelgroepen (bijv. ouderen);
- het ondersteunen van een gevarieerd verenigingsleven: herstel van de sociale contacten - als de maatregelen straks gaan versoepelen en mensen weer samenkomen, zijn daar mogelijk voorzieningen en organisaties voor nodig;
- oprichten van een zorgboerderij voor sociaal zwakkeren, voor alternatieve tewerkstelling;
- oprichten van een sociaal restaurant/winkel;
- projecten rond armoede, huisvesting, terugtrekkende voorzieningen, onderbescherming, vereenzaming, schuldpreeventie, mobiliteits- of voedselarmoede, energieloketten, huiswerkbegeleiding, integratie kinderen in het sociaal leven, ...;
- projecten die maatschappelijk ondernemerschap met positieve bijdrage op het vlak van armoedebestrijding stimuleren...;
- optimaliseren van communicatie en toegang tot welzijnsvoorzieningen;
- bijzondere aandacht voor de geestelijke gezondheid van kwetsbare groepen;
- ...

c. Provinciaal beleidskader

Op provinciaal niveau worden de mogelijkheden uit het Vlaamse kader op inhoudelijk vlak volledig meegenomen. Wel wordt gezocht naar een maximale koppeling met de thema's en doelstellingen van het provinciale plattelandsbeleidsplan.

2. Het coronafonds (herstelfonds) technisch

a. Financieel

Het herstelfonds bestaat voor 100% uit Europese middelen. Volgens de huidige berekeningen is er voor onze provincie 664.000,00 € aan cofinanciering beschikbaar in het herstelfonds, gespreid over 2 budgetjaren 2021 en 2022. De middelen zullen via 1 oproep, die gelanceerd wordt in het najaar 2021, toegekend worden.

Net zoals in de continuering PDPOIII is het maximale cofinancieringspercentage 65% in de maatregelen Omgevingskwaliteit door Investeringsprojecten en Omgevingskwaliteit door Samenwerking. De maximale projectkost bedraagt €200.000, waarop dus maximum €130.000 subsidies verkregen kunnen worden.

Anders dan in de continuering PDPOIII is de combinatie met Vlaamse subsidies binnen het herstelfonds mogelijk. Er kan uiteraard geen sprake zijn van dubbelfinanciering.

Verder blijft ook het onderscheid tussen dienstverleningsprojecten en investeringsprojecten behouden. Investeringsprojecten bestaan enkel uit investeringskosten en externe prestaties. Deze projecten worden ingediend in de maatregel 'Omgevingskwaliteit door Investeringsprojecten'. Dienstverleningsprojecten zijn projecten waarvan de totale projectkost voor minder dan 50% bestaat uit investeringskosten. De andere kosten kunnen personeelskosten (inclusief overhead), werkingskosten, bijdrage in natura en externe prestaties zijn. Dienstverleningsprojecten worden ingediend onder de maatregel 'Omgevingskwaliteit door Samenwerking'.

b. Afbakening platteland

In het corona-herstelfonds vervalt de afbakening tussen plattelands- en niet-plattelandsgemeenten uit de continuering PDPOIII. Het omdat alle gemeenten en alle actoren in die gemeenten de impact van corona hebben gevoeld. De stad Leuven blijft wel uitgesloten van mogelijkheden voor plattelandssubsidies.

c. Begunstigden

Projecten kunnen worden ingediend door

- Gemeentebesturen of hun verzelfstandigde agentschappen;
- OCMW's of hun verzelfstandigde agentschappen
- Verenigingen zonder winstoogmerk
- Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met rechtspersoonlijkheid
- Stichtingen
- Publieke rechtspersonen (m.u.v. de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest en de verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse gemeenschap en het Vlaamse Gewest)
- Onder Omgevingskwaliteit door samenwerking kunnen toeristische projecten, die geen proefprojecten zijn, enkel ingediend worden door micro-ondernemingen

Een promotor die niet tot deze lijst behoort (bv. natuurlijke personen of feitelijke verenigingen, provinciale diensten), kan geen projecten indienen in Omgevingskwaliteit. Onder de koepelprojecten (zie verder) kunnen provinciale diensten wel projecten indienen.

d. Koepelprojecten

Een koepelproject is een verzameling van afzonderlijke projecten rond een gelijkaardige projectdoelstelling, die wordt uitgevoerd onder de koepel van een coördinerende organisatie en administratief behandeld wordt als één project. De coördinerende organisatie treedt op als promotor en verlicht de project-administratieve lasten voor de copromotor door de financiële en administratieve verantwoording (declaraties) voor hen uit te voeren.

Volgende twee mogelijkheden kunnen zich voordoen

1. De coördinerende organisatie dient een projectvoorstel in van de toegelaten activiteiten in het koepelproject, die duidelijk afgelijnd worden qua taken en kosten (vergelijkbaar detail met overheidsopdracht en een raamcontract). Van zodra het project goedgekeurd is, kunnen geïnteresseerde promotoren van de sub-projecten aansluiten en gebruik maken van de mogelijkheden in het koepelproject.
2. De coördinerende organisatie dient een projectvoorstel in op basis van een voorbereidingstraject waar de deelnemende copromotoren al duidelijk betrokken zijn, en hun aandeel in het project duidelijk omschreven is.

Ter illustratie geven we hieronder 2 mogelijke voorbeelden:

- verschillende gemeenten willen bijkomende kleine recreatieve infrastructuren inrichten, dan zou bv. Toerisme Provincie Vlaams-Brabant een koepeldossier kunnen indienen, waarin 5 gemeenten bijkomende recreatieve infrastructuur realiseren, en Toerisme Provincie Vlaams-Brabant de coördinatie en administratie op zich neemt voor de gemeenten
- in een bepaald gebiedsgericht project wil men landbouwers helpen om in te spelen op de toenemende recreatieve vraag door corona, verschillende landbouwers hebben ideeën. De ideeën worden gebundeld in 1 overkoepelend dossier door een provinciale dienst of instantie, en als koepelproject ingediend. De landbouwers worden in de administratie ontlast door de hoofdindieners van het project.

Koepelprojecten kunnen zowel ingediend worden voor de thema's uit de maatregel

Omgevingskwaliteit door Investerings, als voor de thema's uit de maatregel Omgevingskwaliteit door Samenwerking:

- Omgevingskwaliteit door Investerings: koepelproject kan bestaan uit investeringskosten, personeelskosten (inclusief overhead), werkingskosten, externe prestaties en inkomsten (die in mindering gebracht worden). De personeelskosten (inclusief overhead) kunnen maximaal 25% van de som van de overige kostenposten bedragen.
- Omgevingskwaliteit door Samenwerking: koepelproject voldoet aan de voorwaarden van een dienstverleningsprojecten

Maximum 25% van het totaalbudget mag naar koepelprojecten gaan. De maximale cofinanciering van een koepelproject bedraagt €196.000 op een maximale totale projectkost van €301.500.

Alle mogelijke begunstigen kunnen koepelprojecten indienen (lijst hierboven), inclusief de provinciale diensten.

e. Besluitvorming

De besluitvorming verloopt identiek aan de besluitvorming in continuering PDPOIII, buiten volgende 2 uitzonderingen:

Aangepast selectiecriteria

Selectiecriteria OKW door investeringen

- conformiteit met een deelthema van deze maatregel
- motivering plattelandsproject
- welk gevolg van de Covid-19-crisis vangt dit project op
- samenwerking
- haalbaarheid
- continuïteit

- innovativiteit
- duurzaamheid
- prijs / kwaliteit (billijkheid van kosten)
- participatie inwoners
- advies kwaliteitskamer voor infrastructuurwerken (indien van toepassing)
- realistische indicatoren
- geïntegreerd karakter van het project
- ...

Selectiecriteria OKW door samenwerking

- conformiteit met een deelthema van deze maatregel
- projecten moeten een link hebben met platteland
- welk gevolg van de Covid-19-crisis vangt dit project op
- samenwerking:
 - waarom wordt er samengewerkt
 - welke voordelen levert de samenwerking op voor beide partijen
- haalbaarheid
- continuïteit
- innovativiteit
- duurzaamheid
- prijs / kwaliteit (billijkheid van kosten)
- realistische indicatoren
- geïntegreerd karakter van het project
- ...

Aangepaste rol PMC

Na de advisering door de Technische Werkgroep zal het Provinciaal Management Comité een rangschikking op maken voor de Vlaamse minister bevoegd voor plattelandsbeleid, die de dossiers al dan niet zal goedkeuren.